



Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriö
Erityisasiantuntija Valtteri Härmälä, energiaosasto

Lausunto 10.2.2026

TALOUSVALIOKUNNAN ASiantuntijakuuleminen 10.2.2026

Asia: U 76/2025 vp, Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi päätöksen (EU) 2015/1814 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse markkinavakausvarannosta rakennusten ja tieliikenteen aloilla ja muilla aloilla

Tausta

Osana 55-valmiuspaketin ehdotuksia päätettiin uudesta fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta (ETS2). ETS2:n soveltamisala kattaa päästökauppadirektiivin mukaisesti tieliikenteen, rakennusten erillislämmityksen sekä yleisen päästökaupan (ETS1) ulkopuolisen teollisuuden sekä rakentamisen käyttämän polttoaineen. Toisin kuin ETS1-päästökaupalla ei ETS2-järjestelmällä ole omaa unionin laajuista päästövähennystavoitetta, vaan järjestelmä toimii taakanjakosektorin lisäisenä päästövähennystoimena. ETS2 järjestelmän tarkoituksena on edesauttaa jäsenmaakohtaisten päästövähennysvelvoitteiden saavuttamista.

ETS2 käynnistyi vuodesta 2025 säänneltyjen yhteisöjen velvoitteella hakea päästölupaa, laatia tarkkailusuunnitelma sekä tarkkailla ja raportoida päästöjään. Varsinaisen hinnoittelun, eli päästöoikeuksien huutokaupan oli alun perin tarkoitus käynnistyä vuonna 2027.

Päästökauppadirektiivin toimeenpano ETS2-järjestelmän osalta on viivästynyt useassa jäsenmaissa ja myös niissä maissa missä toimeenpano on edennyt, on ollut suuria haasteita järjestelmän toimeenpanossa. Keskeiset haasteet koskevat soveltamisalaa, joka direktiivin mukaisena on osoittautunut mahdottomaksi toimeenpanna sekä pienten toimijoiden kyvykkyyttä suoriutua velvoitteista. Lisäksi haastetta on tuottanut erilaiset kompensaatiot mitä jäsenmaat valmistelevat toimialoille, jotka on kansallisesti sisällytetty soveltamisalaan toimeenpanon mahdollistamiseksi.

Direktiivin toimeenpanon haasteiden lisäksi keskustelua on herättänyt arviot päästöoikeuden hintatasosta. Komission yhdessä direktiiviesityksen yhteydessä antaman arvion mukaan päästöoikeuden hinta olisi ETS2-järjestelmässä noin 50 euroa. Päästökauppadirektiiviin on sisällytetty lisäksi tiettyjä hinnannousua hillitseviä mekanismeja. Monet tahot ovat kuitenkin esittäneet huomattavasti korkeampia hinta-arvioita ja näin ollen huoli järjestelmän vaikutuksista polttoaineen hintatasoon on noussut.

Vastauksena heränneisiin huoliin päätettiin EU:n ilmastolain uudistuksen yhteydessä lykätä ETS2-järjestelmän hinnoittelun käynnistymistä vuodella. Päätöksen mukaisesti päästöoikeuksia olisi palautettava ensimmäistä kertaa keväällä 2029, jolloin palautetaan päästöoikeudet, jotka vastaava vuonna 2028 aiheutettuja päästöjä. Komissio kertoi lisäksi antavansa myös muita järjestelmän vakautta tukevia ehdotuksia.

Komissio antoi 27.11.2025 ehdotuksen ETS2 markkinavakausvarannon (ETS2 MSR) muuttamisesta. Ehdotuksen myötä päästöoikeuksien voimassaoloa ETS2 MSR:ssä pidennettäisiin 2030 jälkeiselle ajalle ja muutettaisiin kynnysarvoja, jolloin lisäisiä päästöoikeuksia voidaan huutokaupata MSR:stä sekä lisättäisiin MSR:stä huutokaupattavaksi siirrettävien päästöoikeuksien määrää silloin, kun päästöoikeuden hinta ylittää 45 euroa päästökauppadirektiivin tarkoittamalla tavalla.

Lisäksi komissio on antanut huutokauppa-asetusta koskevan muutosehdotuksen, jonka myötä huutokauppojen käynnistymistä aikaistettaisiin käynnistymään vuodesta 2027. Yhtenä perusteena aikaistamiselle on se, että tällöin hintatietoa saataisiin aikaisemmin jo ennen varsinaisen päästöjen hinnoittelun alkamista.

Työ- ja elinkeinoministeriötä on kuultu U-kirjeen valmistelun yhteydessä.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemykset

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää valtioneuvoston kantaa tarkoituksenmukaisena. Päästökauppa on kustannustehokas päästövähennyskeino, jonka myötä EU:n tasolla päästöihin kohdistuu yhtäläinen hinnoittelu mikä on omiaan edistämään toimivia sisämarkkinoita sekä kilpailua. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä tehdä toimenpiteitä, jotka mahdollistavat ETS2-järjestelmän hinnoittelun ja siten päästöohjauksen käynnistymisen.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan ETS2-järjestelmän toimeenpano on haastavaa ja EU:n tasolla tulisi hakea yhtenäisiä ratkaisuja näiden haasteiden selvittämiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa, että järjestelmän hinnoittelun lykkäämisellä vuodella tai hinnan vakautta edistävien toimien käyttöönotolla ei ratkaista järjestelmän toimeenpanoon liittyviä haasteita. Riskinä on, että nyt tehdyt muutokset eivät vähennä järjestelmän toimivuuteen liittyvää kritiikkiä ja siten keskustelu ja epävarmuus ETS2-järjestelmän käynnistymisestä jatkuu.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota ristiriitaan MSR-päätöksen ja päästökauppadirektiivin välillä. Komission ehdottamat muutokset eivät ole linjassa päästökauppadirektiivin kanssa ja jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota komission ehdotuksen oikeudelliseen pitävyyteen.